

Ödön von Horváth
(1901-1938) va ser
un dramaturg i
novel·lista
austrohongarès
ARXIU

JOVENTUT
SENSE DÉU
Ödön von Horváth

Traducció:
Anna Soler Horta
Pròleg: Ramon Farrés
Editorial: Fonoll
Juneda, 2017
Pàgines: 173
Preu: 16 euros

El desconcert en temps de nazis

A Joventut sense Déu Ödön Von Horváth desconcerta. Desconcerta, d'entrada, l'estil amb què l'ha escrita, un estil confessional i directe, en primera persona, quasi com l'evolució natural d'un diari que Von Horváth va indicar que havia pensat escriure, "però no em trobava prou important". Només en *Els negres*, el primer de la quarantena llarga de capítols de què es compon aquesta novel·la, Von Horváth va optar perquè el narrador comenci indicant-nos una data: 25 de març, "el meu aniversari". Desconcerta, també, la complexitat d'un llibre on la simplicitat detectivesca de la trama, dels punts de vista d'alguns personatges i d'uns primers capítols que ens recorden que von Horváth va ser sobretot un autor teatral, es combinen amb la profunditat d'algunes reflexions o d'algunes converses sobre Déu o sobre la humanitat que mantenen els personatges més interessants d'aquest llibre, unes especulacions que, per cert, són dignes de la millor tradició alemanya de narrativa.

A més, a *Joventut sense Déu*, l'única novel·la de Von Horváth traduïda al català –en va escriure tres–, desconcerten també els seus principals personatges. Són contradictoris perquè estan ells, així mateix, desconcertats i perquè no saben si seran

capaços de viure en una societat totalitària com la de l'Alemanya de finals dels anys trenta, mantenint-hi la dignitat. S'hi senten asfixiats més que no pas integrats, una societat on només suren, sembla que amb comoditat, les persones d'ànima simple, tan impassibles "com la cara d'un peix" i amb una mentalitat tan plana com la del mar en un dia de calma, malgrat que la tempesta bufi a pertot amb força.

L'obra de Von Horváth té molt de desconcert

I *Joventut sense Déu* desconcerta encara perquè, més que no pas a provar de resoldre un conflicte entre la llibertat i la revolta contra l'absolutisme i la uniformització, tal com escriu Ramon Farrés en el pròleg, Ödön von Horváth s'hi interessa sobretot a narrar "les conseqüències que una ideologia d'aquesta mena pot tenir en les persones i com hi poden reaccionar". Un d'ells és un capellà de poble. A la seva ma-

nera, ha après a surar en un món tan advers. Res a veure, doncs, amb el desconcert amb què malviuen alguns dels protagonistes juvenils. No és cap casualitat tampoc que els més interessants d'ells hagin perdut una brúixola. Z., un d'aquests, es declara fins i tot culpable d'actes que no ha comès. Eva, que és també la més espectral de tots els personatges joves, no sembla que ni tan sols acabi de ser conscient del que fa.

Joventut sense Déu és abans que res, però, una novel·la on el narrador protagonista i suposat autor d'aquestes planes, "un mestre que intenta educar una joventut desprietada en una societat que menysprea els valors més elementals", aprèn a surar entre les aigües tèrboles d'una societat que el voldria amb la mateixa mirada de peix de tots els altres.

Tampoc no és casualitat que els 26 alumnes que té a l'institut li posin com a motiu el Negre. El veuen així de diferent, un espècimen a part en una societat on els qui manen volen imposar un altre color. Ben entès, un únic color.

Tot plegat, és clar, no és tan diferent del que també ens passa avui dia. El sistema ha guanyat en subtítol, no és pas, però, que no manipuli. Reflexions que tot sovint ja ens fem molts. Sí, *Joventut sense Déu* és també una novel·la de la nostra època. *